

Dag van de kleuter 2026

Duik je mee in een kennisrijke zee?
Een studiedag over kennisrijke thema's in het kleuteronderwijs

Welkom

- Bruno Vanobbergen, directeur-generaal
- Veerle Scheirs, Afdeling Onderzoek en ontwikkeling
Directeur Ontwikkeling klas en school
- Stijn De Milde, Afdeling Onderzoek en ontwikkeling
Cluster: Ontwikkeling klas en school
Verantwoordelijke het jonge kind
- Vertegenwoordigers voor het jonge kind per regio:
 - Regio Antwerpen: Inge Balliauw
 - Regio Limburg: Veerle Boelen
 - Regio Mechelen-Brussel: Mia Ragoen
 - Regio Oost-Vlaanderen: Sofie Talpe
 - Regio West-Vlaanderen: Iris Bruneel
 - RKG: An De Clerck
 - Congregaties :Christa Vermeulen en Veronique De Kock
- Vragen? Mail naar stijn.demilde@katholiekonderwijs.vlaanderen of één van de andere collega's of je schoolbegeleider.

Agenda:

- 8.30uur – 9uur Welkom
- 9uur – 10.30uur Keynote door Helena Taelman
Op.stap, leerroutes voor iedereen en actua
- 10.30uur – 11uur Pauze
- 11uur – 12.30uur Werkwinkel opbouw kennisrijk thema
- 12.30uur – 13.30uur Middagpauze
- 13.30uur – 15.30uur Werkwinkels die je sterker zullen maken

Kennisrijke thema's in de kleuterklas

Helena Taelman

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Onderzoekscentrum De Taalbouwers

Onderzoekscentrum De Taalbouwers

Home / Onderwijs / Startdag TAKE-IN

Startdag TAKE-IN

PROJECT

ELODIE

Effectief LeesOnderwijs Doet Iedereen Excelleren

In dit project werkten Thomas More Hogeschool, Odisee en Universiteit Gent op basis van de huidige wetenschappelijke state-of-the-art een getrappt professionaliseringstraject rond effectief voorbereidend leesonderwijs uit voor 50 scholen met veel leerlingen wiens thuistaal niet het Nederlands is. Het traject bestaat uit een online bijscholing met drie modules, een lerend netwerk en individuele begeleiding via samenwerking met pedagogisch begeleiders. Op deze pagina vindt u alle details rond de aanpak van het professionaliseringstraject en links naar de drie online modules: "Letterkennis en fonemisch bewustzijn", "Taaldenkgesprekken en interactievaardigheden" en "Woordenschat verbreden en verdiepen".

Taal in de kleuterklas

Praktijktips vanuit het onderzoek voor kwalitatief en inspirerend kleuteronderwijs

Kleutergewijs.be

De blog over innovatie en onderzoek in kleuteronderwijs

Taalondersteuning bij jonge kinderen doet ertoe, ook op lange termijn

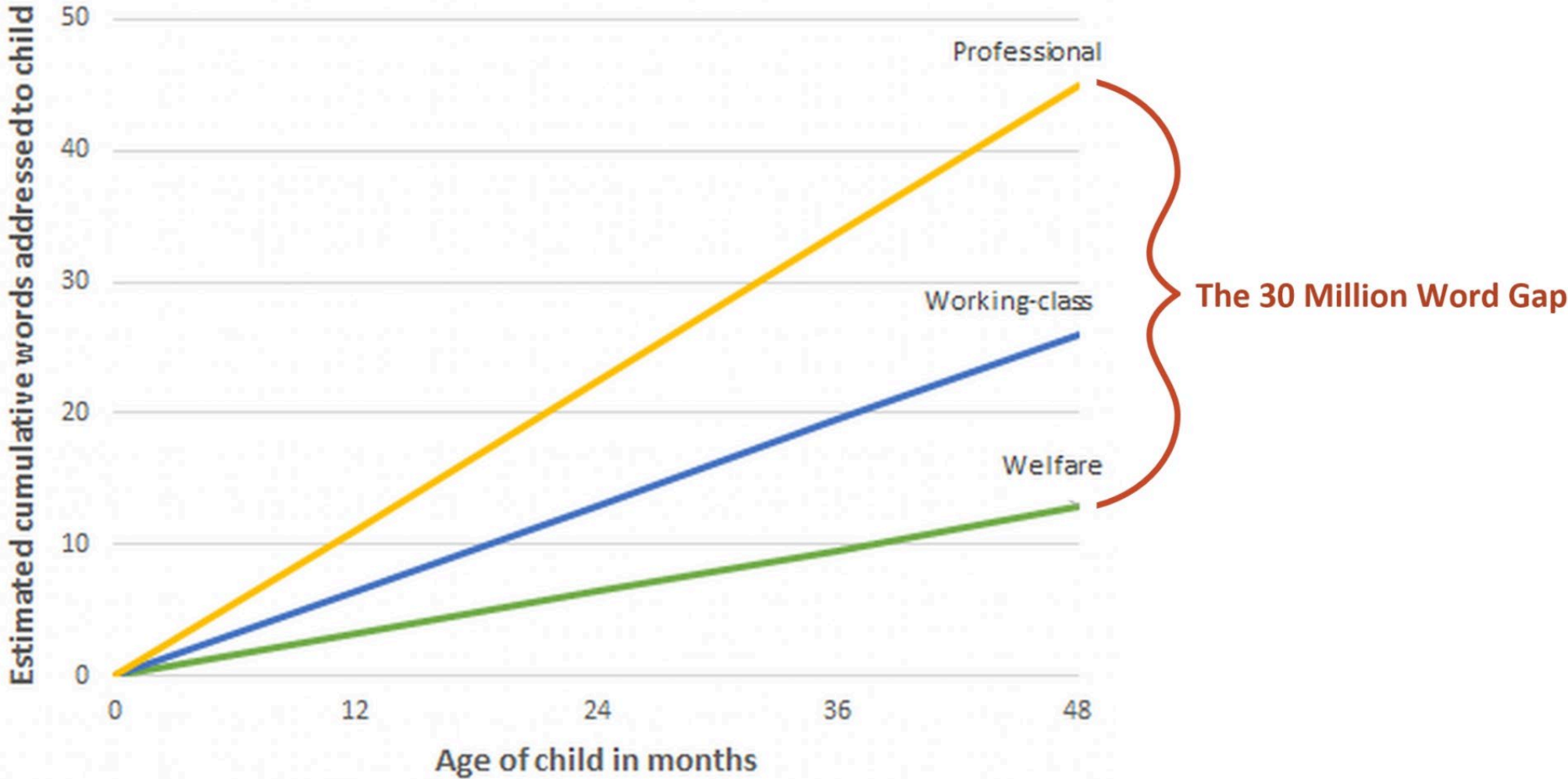
door Helene Teelmen 20/03/2025 blog over onderzoek naar kleuteronderwijs

Kennisrijke thema's

- Waarom?
- Wat?
- Zes tips
- Gebalanceerd kleuteronderwijs

Number of Words Heard by Children Differs Across Income Groups

Hart & Risley, 1995

Kleuteronderwijs kan niet altijd compenseren

Kinderen uit families met een laagopgeleide moeder

Derde kleuterklas

(Bron: Verhaeghe & Van Damme, 2004)

Kleuteronderwijs kan niet altijd compenseren

Kinderen met een andere thuistaal
in de Duitse kindergarten

(Bron: Ebert & Weinert, 2024.)

"Sommige kleuters spreken maar tien seconden per dag Nederlands met de leerkracht"

15 februari 2019

Peleman, B., Vandenbroeck, M., & Van Avermaet, P. (2020). Early learning opportunities for children at risk of social exclusion. Opening the black box of preschool practice. *European Early Childhood Education Research Journal*, 28(1), 21-42.

Talig kwetsbare kinderen krijgen minder aandacht

Duthois, T., Montero-Perez, M., Van Avermaet, P., & Vanderlinde, R. (2025). Early childhood education teachers' professional vision of language-stimulating interactions: a mixed-method mobile eye-tracking study. *Teaching and Teacher Education*, 166, 105199.

Haen, A. C., Steffensky, M., Bürgermeister, A., Hardy, I., Leuchter, M., Bednarski, F., ... & Saalbach, H. (2025). Instructional Talk in Early Science Education: How Teachers' Support and Children's Verbal Participation Shape Language Development and Learning About Materials. *Early Education and Development*, 1-26

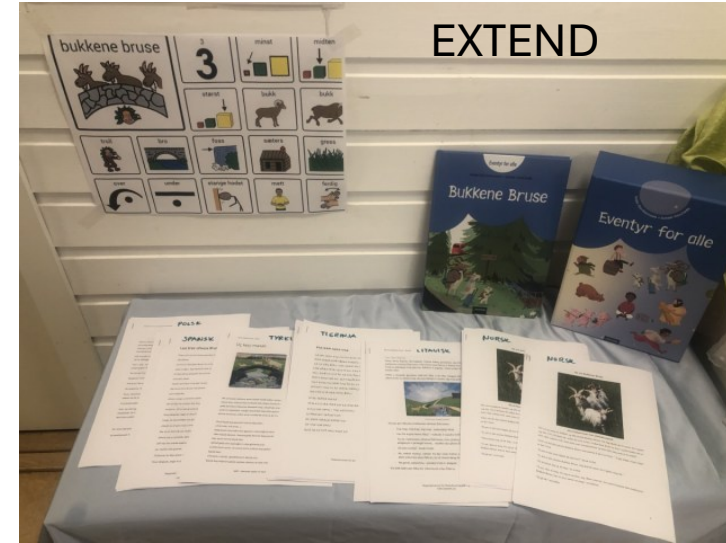
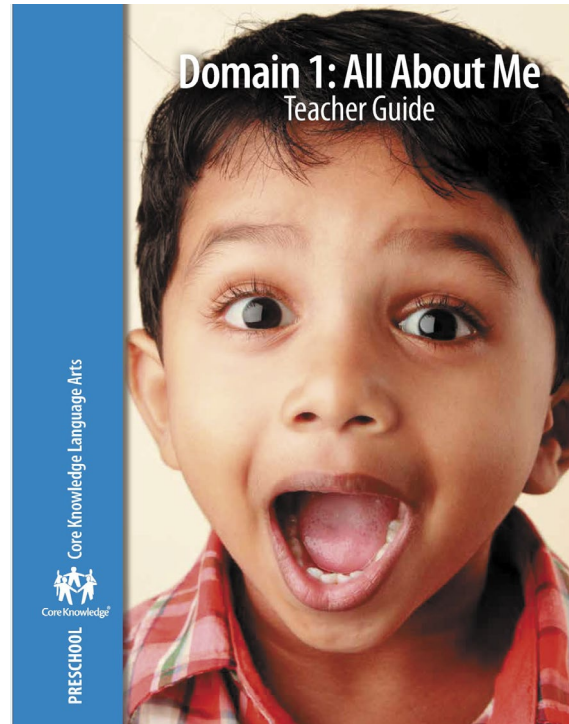

De molef is een gevaarlijk dier. Hij is kratiel op vissen, vogels en andere lona's. Als hij op zwonder gaat, konnelt hij bijna helemaal onder water. Zo kan hij heel baf dichtbij komen.

Smith, R., Snow, P., Serry, T., & Hammond, L. (2021). The role of background knowledge in reading comprehension: A critical review. *Reading Psychology*, 42(3), 214-240.

**VAN JONGSAF
AAN
KENNISRIJKE
THEMA'S**

TEACHING AND LEARNING IN ACTION

INTERNATIONAL LITERACY ASSOCIATION

Story Talk: Using Strategies from an Evidence-Based Program to Improve Young Children's Vocabulary

Barbara A. Wasik, Annemarie H. Hindman

Story Talk is an evidence-based language program that has produced significant increases in teacher quality and children's language skills, particularly their vocabulary, through teacher professional development, book reading, and center activities.

Carter is playing in the housekeeping center, and his teacher asks him to describe what he is doing. Carter says, "Cooking." The teacher picks up a plastic potato that is in a toy pot and asks Carter, "What is this?" Carter responds, "Brown food." The teacher agrees, "Yes, this is brown, and it is food, but what is this food called?" Carter shrugs his shoulders, acknowledging that he does not know. The teacher replies, "This is called a potato. Remember we saw the potato in the book *Tops and Bottoms*, and the potato grows underground. Can you say potato?" Carter repeats the word potato a few times. The next day, as part of their classroom study of Food and Farms, the teacher re-reads the book *Tops and Bottoms*, asking questions about potatoes that invite children, including Carter, to use the word potato. The teacher follows up with these questions during center activities, asking about potatoes and other vegetables that the children are learning about so that children can use these new

yet their language is not aligned with the academic language and vocabulary they need to know to be successful in learning to read. To facilitate this important learning, teachers can purposefully talk about the meaning of words and systematically help children to integrate the words into their vocabulary through conversations, reading, and play. Story Talk is a professional development program based on empirical evidence. In Story Talk, teachers are trained to scaffold children's academic language so that they can develop the foundational skills they will need for reading and comprehension. In this paper, we will first discuss the importance of developing language, with a specific emphasis on vocabulary, in young children and the essential role of these skills in learning to read. We then will briefly describe Story Talk, including an overview of the training that teachers receive on enriching their talk and interactions with young children. We will also summarize the research conducted on Story Talk that shows the project's significant

De tegenstanders van een rijk curriculum lijken zich niet te realiseren dat vierjarigen uit een rijk, hoogopgeleid gezin reeds thuis veel schoolse kennis verwerven, terwijl zulke kennis onterecht wordt achtergehouden voor kinderen uit arme gezinnen.

Hirsch Jr, E. D. Creating a curriculum for the American people. *American Educator*, 33(4), 6-11.

Kennisrijke thema's

- Waarom?
- **Wat?**
- Zes tips
- Gebalanceerd kleuteronderwijs

Een kennisrijk
thema voedt
wereldkennis.

doelgericht & uitdagend

Minimumdoelen

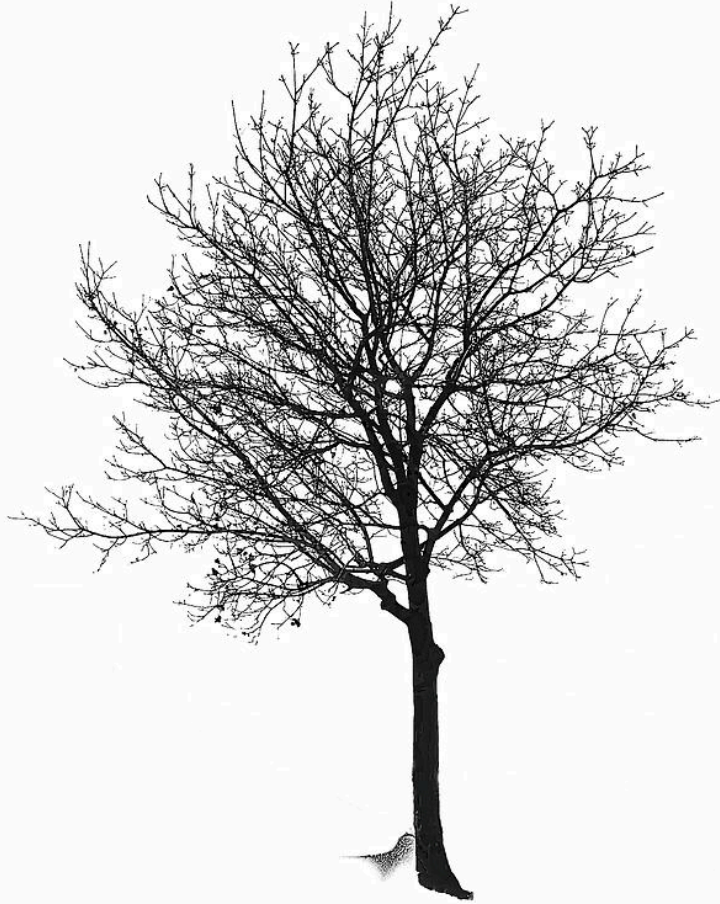

Leerplannen

Schoolwerkplan

Eten en
gegeten
worden
(3.2.1)

Het bos in de
herfst (4.2.7
invloed van
seizoenen)

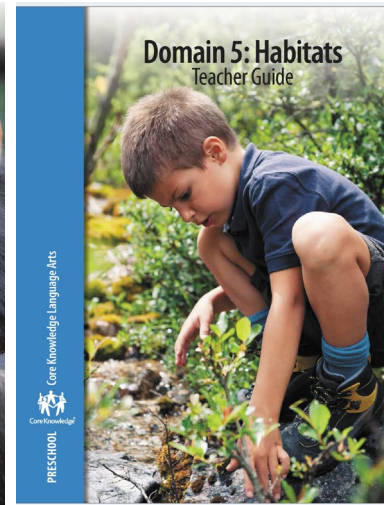
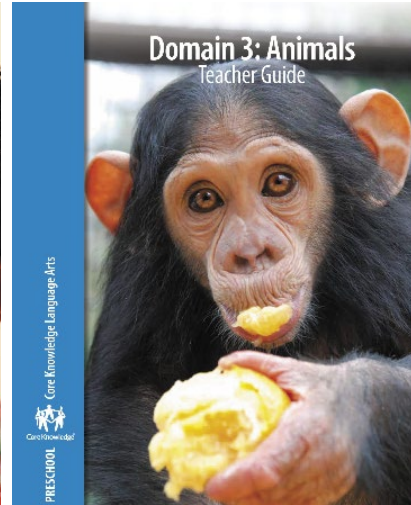
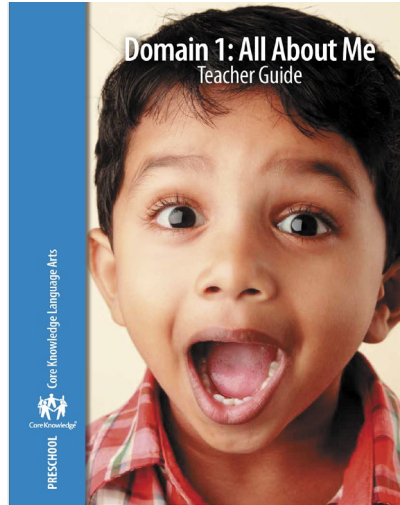
Jagen en voedsel verzamelen
zoals in de prehistorie (5.1.1)

Het bos – K3 (4.2.2)

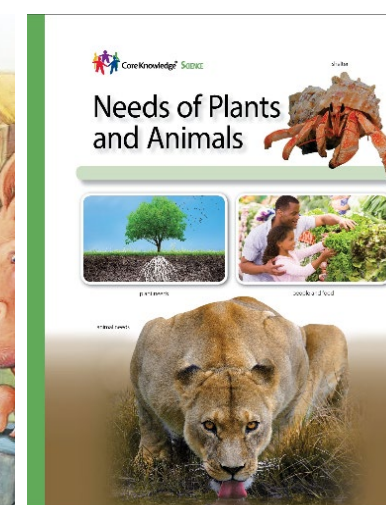
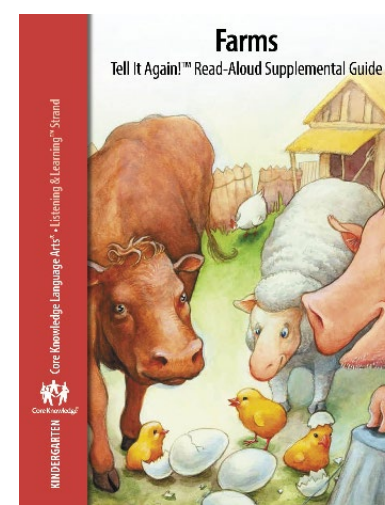
Een kennisrijk thema
bouwt voort!

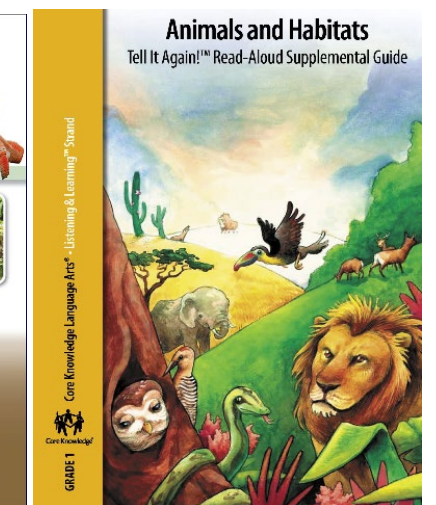
K2

K3

L1

(Core Knowledge Curriculum)

Wie was er al eens in een bos?
Wat heb je daar allemaal gedaan?

THUIS

Weet je nog, toen we insecten gingen zoeken? Toen hadden we ook gezocht onder de bomen. **Kijk hier op deze foto. Wat zag je allemaal?**

SCHOOL

Impressie

Ga je vooral voort op kennis van thuis of op school?

Weet je voldoende wat de kleuters het jaar voordien leerden om hiernaar terug te verwijzen? Hoe organiseren jullie dat op school?

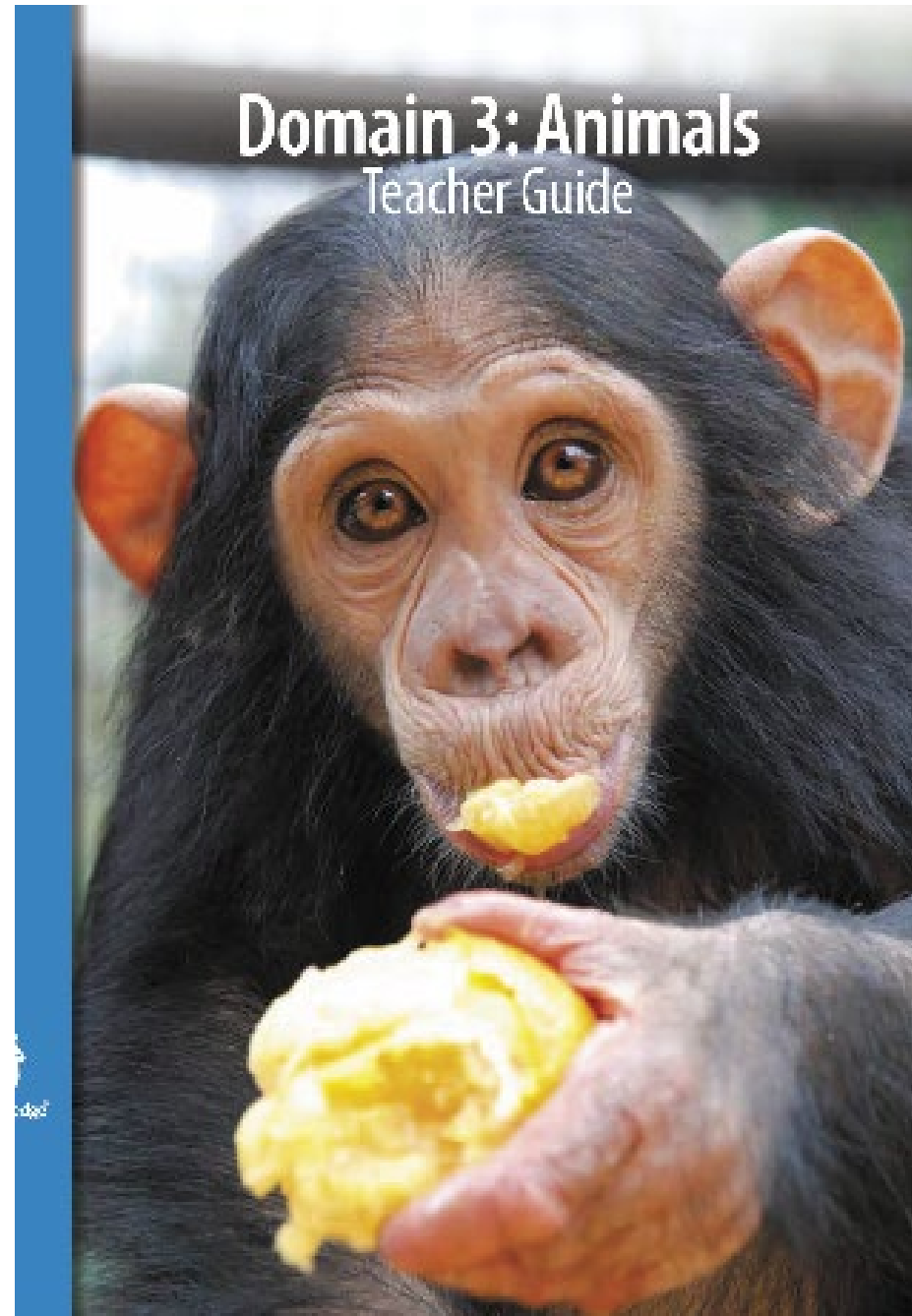

zoommoment

Een kennisrijk
thema gaat
breed en diep!

- De lichaamsdelen van dieren
- Hoe dieren hun lichaamsdelen gebruiken in hun omgeving
- De basisbehoeften van dieren
- Hoe dieren hun lichaamsdelen gebruiken voor hun basisbehoeften
- Dieren groeien
- Vogels, vissen, insecten, zoogdieren

Een kennisrijk thema ...

voedt wereldkennis - doelgericht en uitdagend;

bouwt voort;

is breed en diep;

Water

De kip

Sinterklaas

Dieren

Kunst

Vervoer

Moederdag

Ons dorp

Water

De kip

Sinterklaas

Dieren

Kunst

Vervoer

Moederdag

Ons dorp

Esther Gheysens

KLEUTERS EN LEREN

Effectieve en
creatieve didactiek
voor het jonge kind

Lannoo
Campus

Thema kunst in K1

- Kunst met handen en voeten;
- Vormen en kleuren in kunstwerken;
- Praten over kunstwerken;

Woordenschat: kleuren, het potlood, de verfborstel, de verf, het krijt, donker, ...

K2

- Kunstenaars, geometrische vormen en symmetrie, kleuren mengen, praten over kunstwerken
- Woordenschat: de kunstenaar, het schilderij, de beeldhouwer, spiegelen, kleurrijk, ...

K3

- Natuur en kunst, kunst uit verschillende tijden en culturen, primaire en secundaire kleuren, creativiteit
- Woordenschat: de betekenis, de stijl, gelijken op, de smaak, populair, ...

De leerkracht stuurt,
maar kinderen
hebben ook een
stem!

Kennisrijke thema's

- Waarom?
- Wat?
- **Zes tips**
- Gebalanceerd kleuteronderwijs

Tip 1.
Boeken
ontsluiten
werelden

Meerdere teksten

1. Verschillende perspectieven
2. Verschillende genres
3. Spelen met moeilijkheidsgraad

Sterke voorleesdidactiek

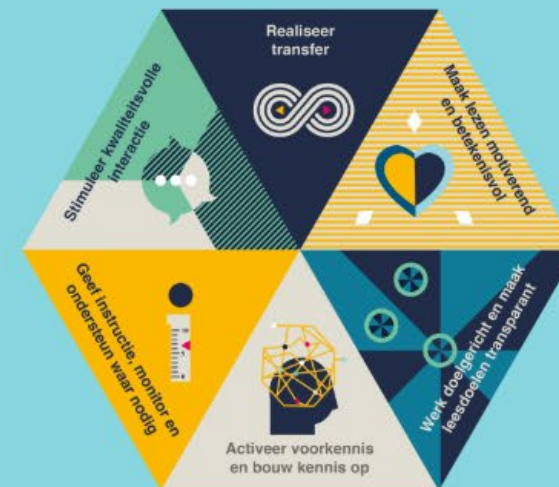

Rijke teksten

Op deze website vind je [voorbeelden van rijke teksten](#) voor leerlingen van 2 tot 18 jaar om jouw taal- en zaakvaklessen mee te verrijken.

Daarnaast leer je [hier](#) ook wat rijke teksten zijn en hoe je ermee kunt werken.

Tip 2. Herhalen en verdiepen

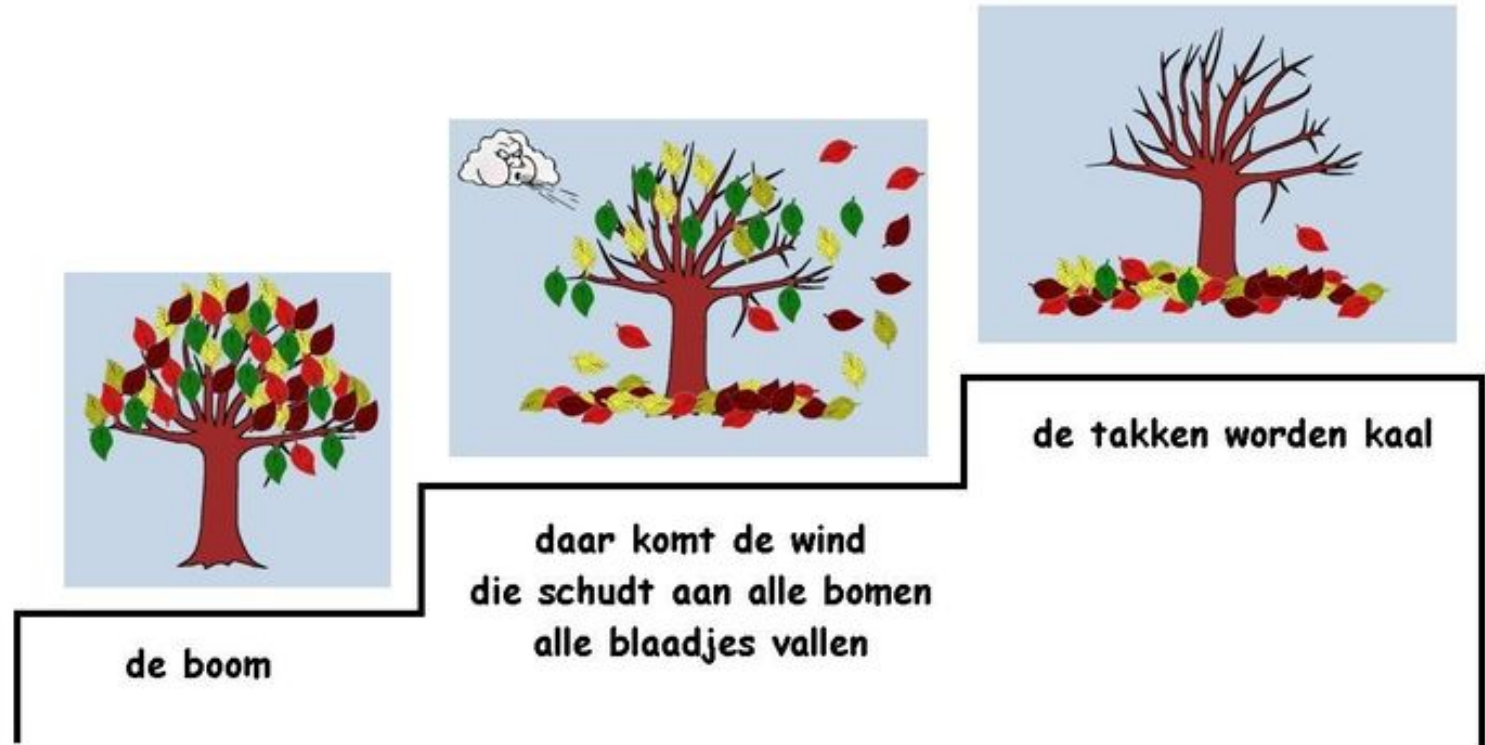
Gwen en Miek
De Biekorf,
Vilvoorde

Filmpje uit
project ELODIE

wat gebeurt er met de boom in de herfst ?

Tip 3. Kennis organiseren

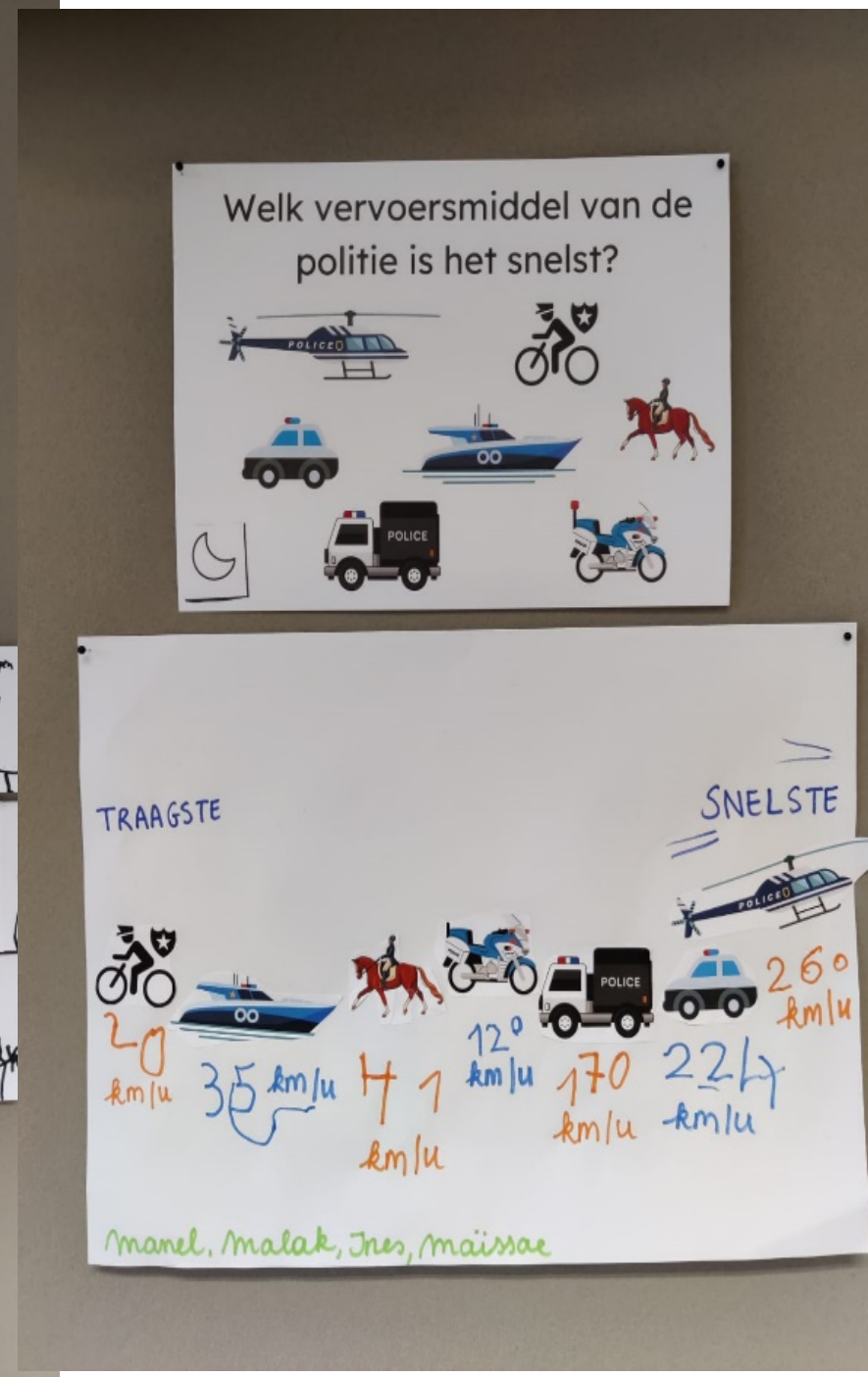
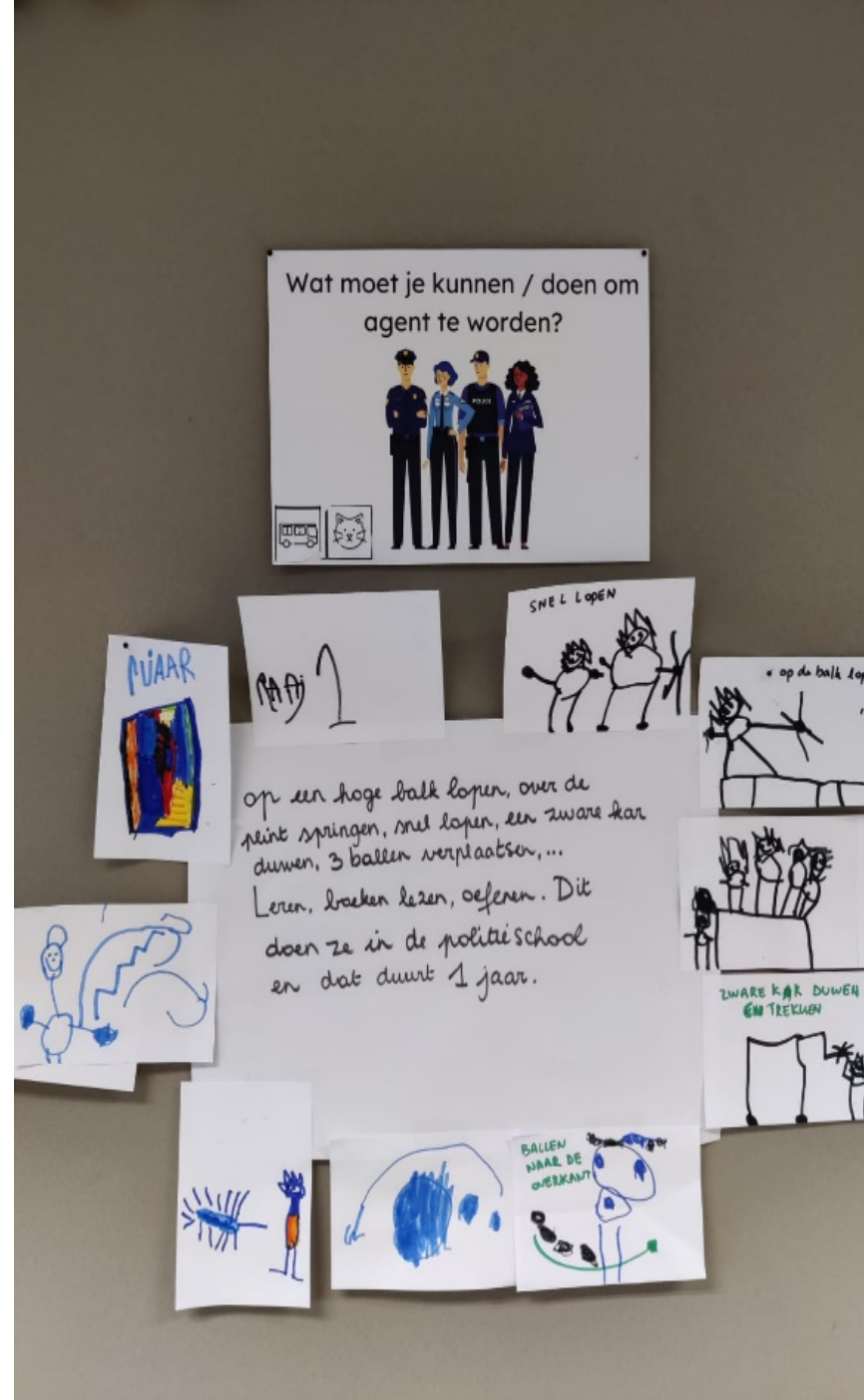

Tip 3. Kennis organiseren

Tip 3. Kennis organiseren

Het Paviljoen, Schaarbeek

Op een bodem van
ervaringen!

Hoe pas je deze tips reeds toe?

1. Boeken ontsluiten werelden (meerdere boeken per thema)
2. Herhalen en verdiepen
3. Kennis organiseren

zoommoment

Tip 4. Werk geïntegreerd wanneer zinvol...

Wetenschappen en techniek, aardrijkskunde,
geschiedenis

Nederlands

Muzische vorming

Godsdienst

maar het thema mag geen slokop zijn!

Socio-emotionele vaardigheden

Wiskunde

Beginnende geletterdheid

Motorische vaardigheden

Tip 5.
Leerlijnen
bieden
richting

Leerlijn gevoelens K2 vertaald uit Engelse aanpak

Week 7. Gevoelens. Doel: Je kunt naar de gezichten en lichamen van mensen kijken voor aanwijzingen om je te helpen vertellen hoe ze zich voelen.

Week 8. Meer gevoelens. Doel: Door de aandacht te richten op wat er gebeurt, of de situatie, kun je vertellen hoe iemand zich voelt.

Week 10. Zelfde of andere gevoelens. Doel: Mensen kunnen verschillende gevoelens hebben over hetzelfde; Het is oké voor mensen om verschillende gevoelens over hetzelfde te hebben

(Vertaald uit Second Step Early Learning)

Tip 6. Routines
bieden
houvast!

Vertelcyclus

Preteaching

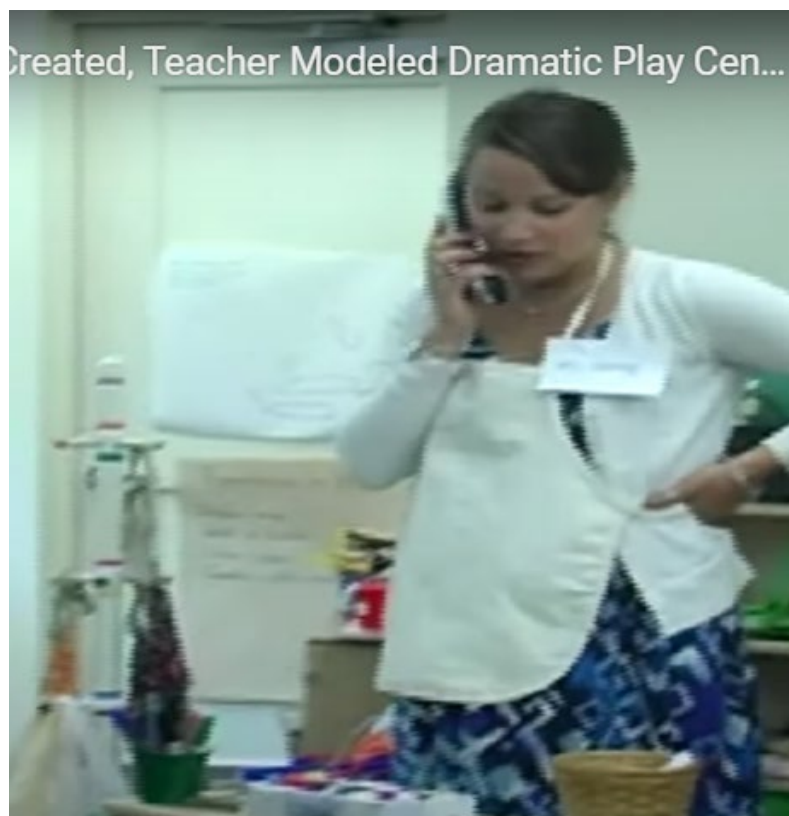
Voorlezen met
een luistervraag

Het begin,
midden en
einde van het
verhaal
ontdekken

Een
vervolgverhaal
verzinnen

Verteltafel in
kleine groep én
individueel

Themahoeek

Onthaal

Vb. dagelijks voorlezen
(telkens ander
leesdoel)

Vb. verhalen
navertellen wekelijks
als reteaching

Vb.
wiskundedomeinen
verspreid over het jaar

AFSPRAKEN MET HET SCHOOLTEAM

Welke afspraken heb je met jouw schoolteam? Wat mist nog?

1. Leerlijnen
2. Routines

zoommoment

Kennisrijke thema's

- Waarom?
- Wat?
- Zes tips
- **Gebalanceerd kleuteronderwijs**

Kunnen onze kinderen nog spelen? JA!!

MEER VIDEO'S

Speels

Serius

Kindinitiatief Leerkrachtinitiatief

Incidenteel leren

Doelgericht leren

Gespreksstof voor jouw team!

Gwen en Miek
De Biekorf,
Vilvoorde

Filmpje uit
project ELODIE

Een kennisrijk thema dringt door in spel en spontane gesprekken

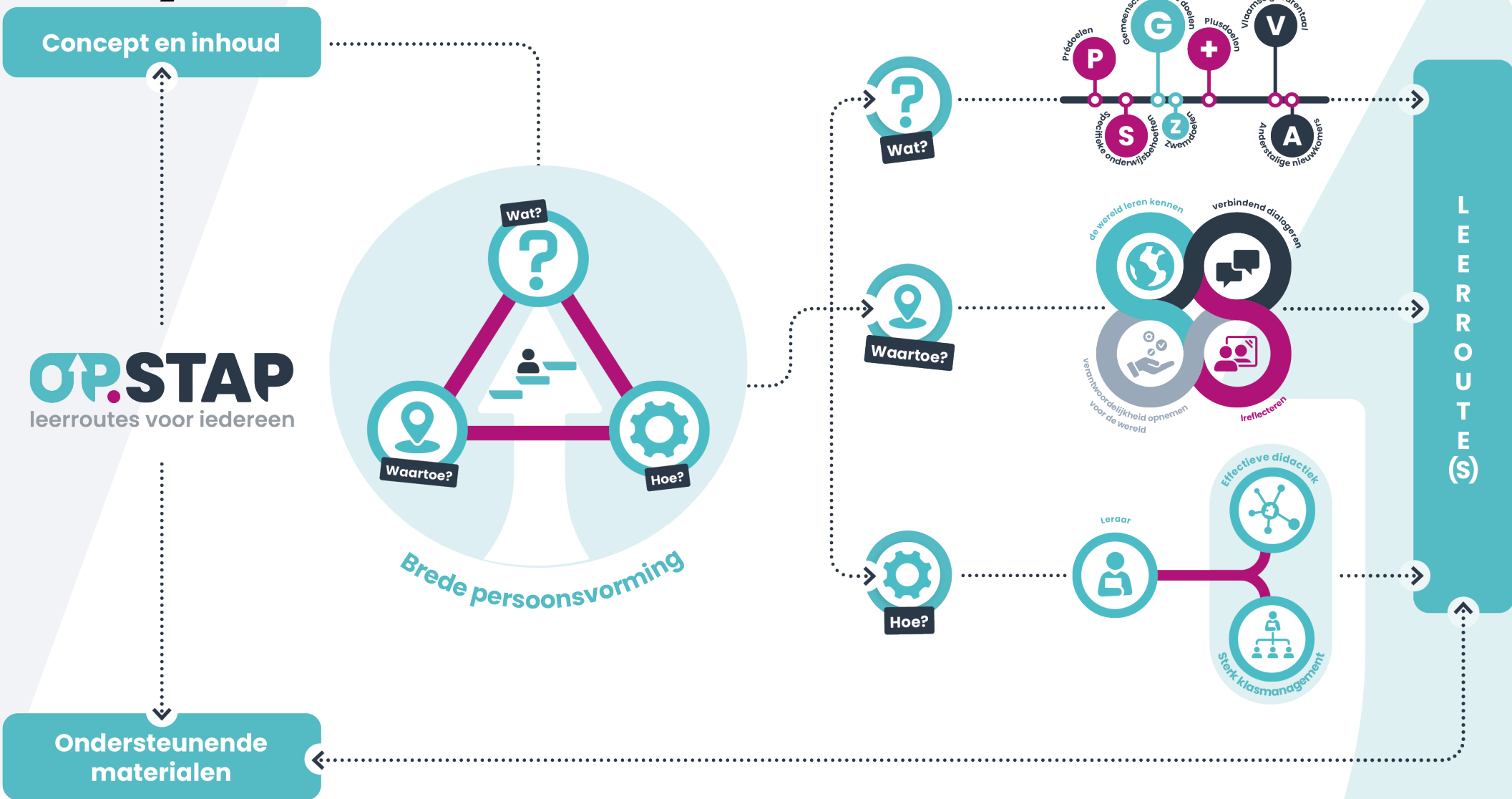
MEER VIDEO'S

Minimumdoelen

- Nieuw decreet minimumdoelen (2025):
 - De minimumdoelen gelden **voor alle leerlingen** gewoon en buitengewoon onderwijs. (SVI)
 - De ontwikkelingsdoelen buitengewoon onderwijs zijn verdwenen.
 - **Gefaseerde invoering** vanaf 2025, **verplicht voor Nederlands, wiskunde, wetenschap & techniek vanaf sept 2026 t.e.m. derde leerjaar.**
 - Minimumdoelen Ned/wisk. individueel te bereiken op het einde van de basisschool.
 - Voor het eerst ook te bereiken MD voor kleuteronderwijs op populatieniveau:
 - Nederlands: **luistervaardigheden en woordenschat**
 - Wiskunde: **getallenkennis**

Op.Stap, leerroutes voor iedereen.

13 disciplines

discipline	1 Nederlands en communicatie	2 Wiskunde	3 Wetenschap en techniek	4 Aardrijkskunde	5 Geschiedenis	6 Muzische vorming	11 Rooms-katholieke godsdienst
discipline	7 Lichamelijke opvoeding en motoriek	8 ICT	9.1 Maatschappelijke vaardigheden	9.2 Leren leren	9.3 Sociaal-emotioneel leren	10 Frans	↓

Op.Stap, leerroutes voor iedereen.

Discipline

- Domeinen
 - **Subdomeinen**
 - (clusters)
 - Concrete doelen

Wiskunde

- Getallenkennis
 - **Natuurlijke getallen**
 - tellen
 - De kleuters kennen de telrij van 0 tot en met 20 (akoestisch tellen) [F].

Discipline

- Domeinen
 - **Subdomeinen**
 - (clusters)
 - Concrete doelen

Nederlands en communicatie

- Mondeling taalgebruik
 - **Luisterbegrip**
 - Strategieën voor effectief luisteren
 - De leerlingen kunnen vragen stellen om meer informatie te krijgen en om te controleren of ze de boodschap begrepen hebben (MD1.3.3).

RKG

- De huidige indeling zoals in ZILL blijft voorlopig bestaan.
- De subdomeinen zullen herkenbaar zijn zoals de indeling nu in het huidige leerplan.

JK	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		Ervaren en beleven van basisvertrouwen: veiligheid, geborgenheid, aanvaarding ...
K2	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		Ervaren en beleven van basisvertrouwen: veiligheid, geborgenheid, aanvaarding ...
K3	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		Ervaren en beleven van basisvertrouwen: veiligheid, geborgenheid, aanvaarding ...
JK	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		Ontdekken hoe geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden basisvertrouwen versterken
K2	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		Ontdekken hoe geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden basisvertrouwen versterken
K3	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		Ontdekken hoe geloofsverhalen, geloofsbeelden, godsbeelden, Jezusbeelden basisvertrouwen versterken
JK	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		In klasrituelen, feesten, vieringsmomenten basisvertrouwen beleven en uitdrukken
K2	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		In klasrituelen, feesten, vieringsmomenten basisvertrouwen beleven en uitdrukken
K3	Tussen zoeken en vertrouwen	Basisvertrouwen		In klasrituelen, feesten, vieringsmomenten basisvertrouwen beleven en uitdrukken

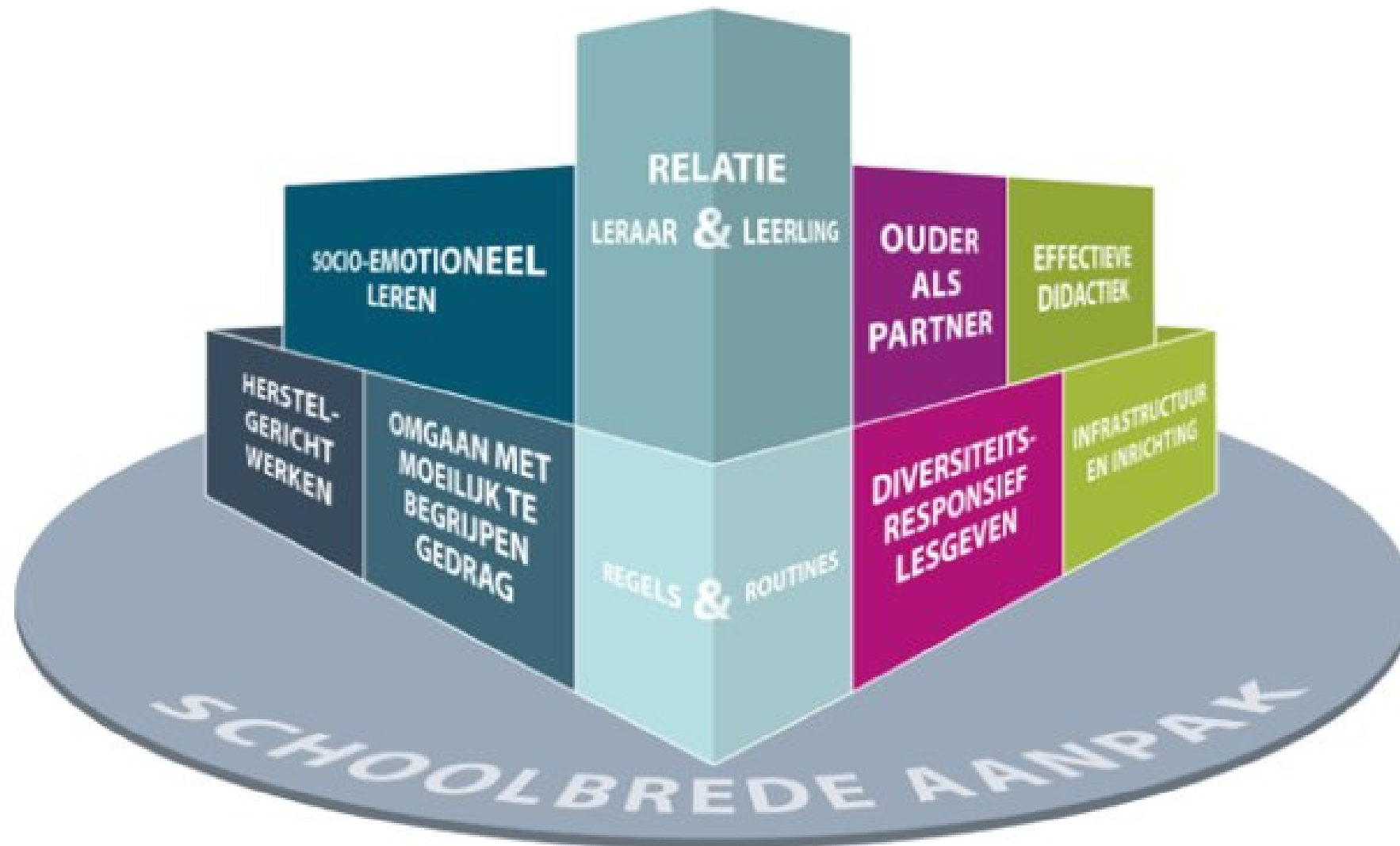
Effectieve didactiek: 15min die ertoe doen

RECENTE WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN

INSTRUCIEKRING

DIDACTISCHE PRINCIPES MET EFFECT

Sterk klasmanagement

Kennisrijke thema's

- Zullen de **wereldkennis** voeden van onze leerlingen – ze zijn **doelgericht en uitdagend**.
- **Bouwen voort op elkaar**, het is dus een **samen-verhaal**.
- Zijn **breed en diep** uitgewerkt.
- Bieden ruimte om **inhouden van verschillende disciplines** aan bod te laten komen.
- **Verrijken en overstijgen** de leefwereld van onze leerlingen.
- Hebben nog steeds **sterke aanknopingspunten met de leefwereld** van onze leerlingen.
- Zijn **kennisrijk** opgebouwd <> vertrekken minder vanuit het ervaringsgerichte maar sluiten er wel bij aan om diepgaand leren te bekomen.

Een woord van dank

Bedankt

Ontdek onze digitale kanalen

voor het brede publiek
www.katholiekonderwijs.vlaanderen

voor de professional
pro.katholiekonderwijs.vlaanderen

[/KatholiekOnderwijsVlaanderen](https://www.facebook.com/KatholiekOnderwijsVlaanderen)

[/KathOndVla](https://twitter.com/KathOndVla)

[/company
/katholiekonderwijsvlaanderen](https://www.linkedin.com/company/katholiekonderwijsvlaanderen)

[/@kathondvla](https://www.youtube.com/@kathondvla)

[/kathondvla](https://www.instagram.com/kathondvla)